Algorytmy tekstowe: pojęcia

Σ - skończony niepusty zbiór symboli zwany *alfabetem*. Dowolny ciąg symboli ze zbioru Σ nazywamy *słowem (nad alfabetem Σ)*.

Przykład. $abba$ jest słowem nad alfabetem $\Sigma = \{a, b\}$.

Przez ϵ oznaczamy *słowo puste*.

Przez Σ^* oznaczamy (nieskończony) zbiór wszystkich słów nad alfabetem Σ.

Przez $|w|$ będziemy oznaczać *długość słowa w*, np. $|abba| = 4$, $|\epsilon| = 0$.

Algorytmy tekstowe: pojęcia cd.

Konkatenacja słów u i v jest to słowo uv powstałe po dopisaniu słowa v za słowem u.

Słowo w jest *prefiksem* słowa u, jeśli $u = wv$ dla pewnego słowa v.

Słowo w jest *sufiksem* słowa u, jeśli $u = vw$ dla pewnego słowa v.

Przykłady.

- te jest prefiksem słowa $teksty$; $ksty$ jest jego sufiksem.
- ϵ jest prefiksem i sufiksem każdego słowa.
- Każde słowo jest swoim własnym prefiksem i sufiksem.

Jeśli w jest prefiksem u, ale $w \neq u$ to mówimy, że w jest *właściwym prefiksem* u.

Analogiczne definiujemy *właściwy sufiks*.

Problem wyszukiwania wzorca

Dane: słowa p („wzorzec”) i t („tekst”) nad pewnym alfabetem Σ.

$|p| = m$, $|t| = n$, $|p| \leq |t|$.

Problem: znaleźć wszystkie wystąpienia wzorca p w tekście t.

Przykład: wzorzec xy występuje w tekście $xxyyxyxy$ na pozycjach 2, 5 i 7.

Algorytm „naiwny”

Próbujemy dopasować wzorzec we wszystkich miejscach:

```
1: i ← 1
2: while i ≤ n − m + 1 do
3:     j ← 0
4:     while p[j + 1] = t[i + j] do
5:         j ← j + 1
6:     if j = m then
7:         Write(i)
8:     i ← i + 1
```

Uwaga! Do alfabetu Σ dodajemy dwa *nowe*, specjalne symbole, powiedzmy \$ i @. Przed uruchomieniem algorytmu \$ dopisujemy na końcu t, natomiast @ na końcu p. Pełnią one rolę „strażników” w wewnętrznej pętli **while**.

Złożonośc czasowa: $O((n - m + 1)m) = O(nm)$.

Poprawianie alg. „naiwnego”

Załóżmy, że dla $j+1$ dostaliśmy niezgodność. Wiemy, że $p[1..j]$ pasuje do $t[i..i+j-1]$. Ile symboli możemy „przeskoczyć”?

Co się dzieje, gdy wzorzec występuje na jednej z pozycji $i+1, \ldots i+j-1$?

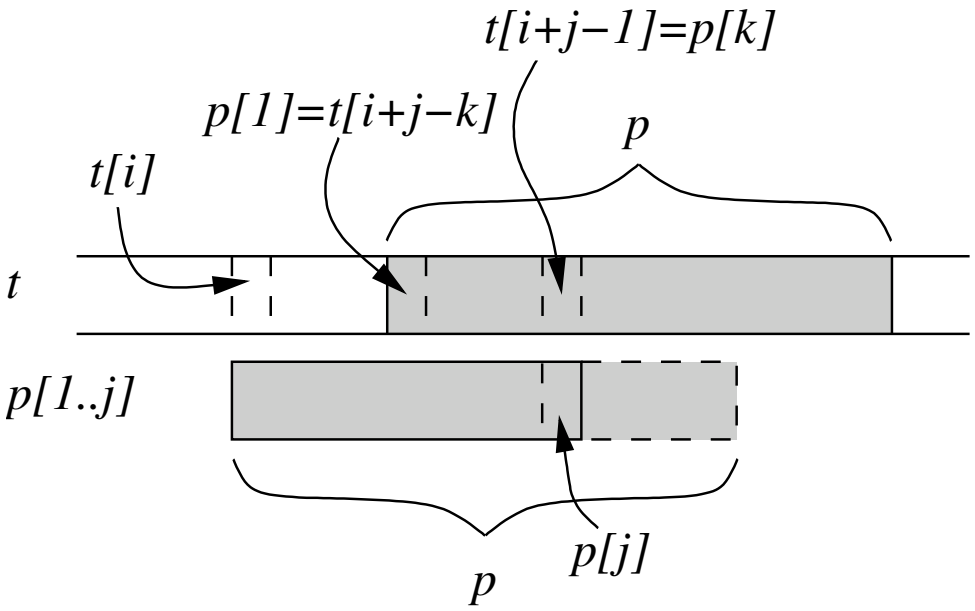

Prefiks $p[1..j]$ jest równocześnie jego (właściwym) sufiksem! tzn. $p[1..k] = p[j-k+1..j]$.

Jeśli to jest pierwsze miejsce, w którym występuje taka sytuacja, możemy bezpiecznie przesunąć i do $i+j-k$. Wystarczy znać k.

Poprawianie alg. „naiwnego”, cd.

Dla $j > 0$ chcemy więc znać liczbę:

$\Pi[j]$ = długość największego właściwego sufiksu $p[1..j]$, który jest równocześnie prefiksem p, czyli

$$\Pi[j] = \max\{0 \leq k < j : p[1..k] \text{ jest sufiksem } p[1..j]\}$$

Wtedy możemy bezpiecznie dopasowywać wzorzec w miejscu $i + j - \Pi[j]$.

Dla $j = 0$ przyjmijmy $\Pi[j] = 0$. Ojej! Ale wtedy $i + j - \Pi[j] = i$ i stoimy w miejscu. A więc ostatecznie przesuwamy i na pozycję $i + \max(1, j - \Pi[j])$.

Zauważmy też, że nie musimy już sprawdzać pierwszych $\Pi[j]$ liter wzorca!

Przykład. Tablica Π dla wzorca $p = abacabacaa$.

i	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$p[i]$	a	b	a	c	a	b	a	c	a	a
$\Pi[i]$	0	0	1	0	1	2	3	4	5	1

Algorytm KMP

1: $i \leftarrow 1$
2: $j \leftarrow 0$
3: **while** $i \leq n - m + 1$ **do**
4: $\quad \{p[1..\Pi[j]] = p[j - \Pi[j] + 1..j] = t[i..i + \Pi[j] - 1]\}$
5: $\quad j \leftarrow \Pi[j]$
6: $\quad$ **while** $p[j + 1] = t[i + j]$ **do**
7: $\quad\quad j \leftarrow j + 1$
8: $\quad$ **if** $j = m$ **then**
9: $\quad\quad$ Write(i)
10: $\quad i \leftarrow i + \max(1, j - \Pi[j])$

Powyższy algorytm wymyślili panowie Knuth i Pratt oraz (niezależnie) Moris w 1977 roku.

Własności tablicy Π

$\Pi[j]$ = długość największego właściwego sufiksu $p[1..j]$, który jest równocześnie prefiksem p.

A gdybyśmy chcieli znać długości *wszystkich* właściwych sufiksów $p[1..j]$, które są prefiksami p? Niech $p = abababab$.

$p[1..8]$	$ab\|ab\ ab\ ab$	$\Pi[8] = 6$
$p[1..6]$	$ab\|ab\ ab$	$\Pi[6] = 4$
$p[1..4]$	$ab\|ab$	$\Pi[4] = 2$
$p[1..2]$	$ab\|$	$\Pi[2] = 0$
$p[0..0]$	ϵ	$\Pi[0] = 0$

Wniosek. Z tablicy Π można odczytać długości *wszystkich* właściwych sufiksów $p[1..j]$, które są równocześnie prefiksami p: są to liczby

$$\Pi[j], \Pi[\Pi[j]], \Pi^3[j], \ldots.$$

Jak obliczyć tablicę Π?

Skorzystamy z programowania dynamicznego.

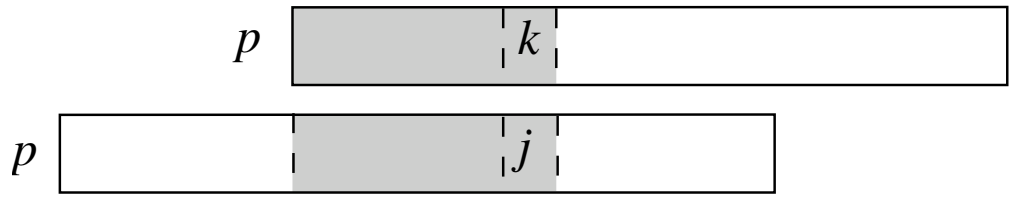

Jeśli $p[1..k]$ jest właściwym sufiksem i równocześnie prefiksem $p[1..j]$ to:

- $p[1..k-1]$ jest właściwym sufiksem i prefiksem $p[1..j-1]$,
- $p[k] = p[j]$.

Czyli żeby obliczyć $\Pi[j]$ trzeba znaleźć najdłuższy sufiks $p[1..j-1]$, będący róznocześnie prefiksem $p[1..j-1]$, który *da się przedłużyć*, czyli *najmniejsze* s takie że:

$$p[\Pi^s[j-1]+1] = p[j].$$

Jeśli nie ma takiego s (tzn. żadnego, nawet pustego prefiksu nie da się przedłużyć), to

$$\Pi[j] = 0.$$

Obliczanie tablicy Π

```
1: Π[0] ← 0
2: Π[1] ← 0
3: for j ← 2 to m do
4:     {obliczamy Π[j]}
5:     x ← Π[j − 1]
6:     while (x > 0) and (p[x + 1] ≠ p[j]) do
7:         x ← Π[x] {próbujemy któtszy sufiks}
8:     if p[x + 1] = p[j] then
9:         Π[j] ← x + 1
10:    else
11:        Π[j] ← 0
```

Złożoność czasowa: $\Theta(m)$

Złożoność czasowa KMP: $\Theta(n+m)$ **Złożoność pamięciowa KMP:** $\Theta(m)$